

Incipit Tractatus de ps. CVIII.
 Prefatio.

Psalmi istum de christo habere pphetā quisquis Actus apostolorū fideliter legit agnoscit: vbi de christi traditore Juda pphetatum est quod hic scriptum est: Fiant dies eius pauci: et episcopatus eius accipiat alter: quādo Athanasius i locū Jude ordinatus: numero apostolorum duodecimus adiutus esse euidenter apparet. Sed si de illo vno homine omnia que hic in malo dicta sunt intelligere conemur: expositionis ratio non omnimodo aut vix valebit occurrere. Si enim de tali genere hominū malorū: id est inimicorum christi ingratorūq; iudeorum: omnia mihi videntur posse clarius aperiri. Sicut enim quedam dicunt: que ad apostolū Petrum pprie pertinere videant: nec tamen habent illustrem intellectū: nisi cum referunt ad ecclesiaz cuius ille agnoscitur in figura gestasse psonā: ppter pmatū quē in discipulis habuit: sicut ē: Tibi dabo claues regni celorū: et si qua huiusmodi: ita Judas psonam quodāmodo sustinet inimicorū christi iudeorū: qui et tunc oderant christum: et nunc p successionez pseuerante genere ipi impietati oderūt. De quibus hominib; et de quo populo possunt nō incōueniter intelligi: non solum ea que aptius de ipis in hoc psalmo legimus: verūctiā illa que pprie de ipso Juda dicunt exp̄ssius: sicuti est qd̄ commemorauit: Fiant dies eius pauci: et episcopatū eius accipiat alter: Qd̄ apparebit ad iuuante domino: cum ad eos versus tractandi ordine venerim. Incipit igitur iste psalmus.

Expositio psalmi.

Deus laudē meā ne tacueris: quia os peccatoris et os dolosi super me apertū est. Vñ apparet falsam esse vituperationē quā non tacet peccator et dolosus: et verā esse laudē quā non tacet deus. Deus enim verax: omnis autē homo mendax: quia nō est homo verax: nisi in quo loquitur deus. Laus autē maxima est vnigeniti filij dei: qz hoc ipsum qd̄ est vnigenitus dei filius p̄dicatur. Hoc autē nō apparebat: sed apparente infirmitate ei: latebat: Cū os peccatoris et os dolosi sup eum apertū est: et ideo illud apertū est: qz opera virtus huius fuit. Ideo autem dicit: apertū est os dolosi: qz odiū quod dolo tegebat erupit in vocem. Hoc etiā cōsequētib; versib; plani dicit. Locuti sunt

aduersum me lingua dolosa: Tunc vñq; quādo cum tanq; magistrū bonum captiosa adulatiōe laudabant. Unde alibi dicitur: Et qui laudabant me aduersum me iurabant. Deinde qz eruperūt clamantes: Crucifige: crucifige: secutus adiunxit. Et sermonibus odij circūdederunt me: Illi qui lingua dolosa: quasi nō odij: sed dilectionis verba locuti sunt: ideo aduersum me: quia hoc insidiando faciebāt: postea sermonib; nō false et dolose dilectionis: sed aperti odij circūdederūt me. Et expugnauerunt me gratis. Sicut autē pii gratis amant christum: sic impij gratis oderunt: quia sicut veritas nullo extra eaz pposito cōmodo: sed ppter seipsam expetit ab optimis: ita iniquitas a pessimis. Unde et apud auctores seculariū litterarū dictū est: de quodā pessimo. Gratuito potius malus atq; crudelis erat. Pro eo inquit: vt diligerent me detrahēbāt mihi: Sex sunt in isto genere differentie: q̄ cōmemorate animaduerti facillime possunt: reddere bona pro malis: non reddere mala p malis: reddere bona p bonis: reddere mala p malis: nō reddere bona p bonis: reddere mala p bonis. Horū duo prima: bonorū sunt: et eorum duorū prius melius: postrema duo malorū: et eorum posterius deterius: duo media quodāmodo mediocria: sed eorum prius ppinquū bonis: posterius ppinquū malis. Hec in scripturis sanctis oportet attendere. Reddidit bona p malis ipse dominus qui iustificat impiū: Et pendēs in cruce dixit: Pater ignosce illis: qz nesciūt quid faciunt. Cuius vestigia secutus sanctus Stephanus: fixo genu orauit p lapidantibus dicens: Domine ne statuas illis hoc delictum. Ad quam rem preceptū pertinet: Diligite inimicos vestros: benefacite his qui oderunt vos: et orate p eis qui vos psequuntur. Mala pro malis nō esse reddenda Paulus apostolus dicit: Nulli malum p malo reddentes: Et apostolus Petrus: Non reddentes malū p malo: vel maledictū pro maledicto. Unde et in psalmis legit: Si reddidi retribuētib; mihi mala. Duorū postremorū illud mihi ad nouem leprosos pertinet: qui cum mūdanti essent a domino: gratias non egerunt. Illud vō vltimū quo nihil ē peius ad bos pertinet: de quib; i isto psalmo legit: Pro eo vt me diligerēt detrahēbāt mihi. Bilectōz quippe debebāt tantis dñi bñficijs: quā nō

Psalmus
 solent minime reddere: et
 non rogabit nati. Et
 illi dicit: et coram
 re bona p bona habent
 ceteri boni: et medic
 nuntia: et non repbe
 eo solo dicitur: sed
 ad maiora pcedere: qu
 nis eos q; vos diligite:
 bona p bonis: quā m
 quid magis faciatis: p
 facium: Sicut autē illos
 amplius: id est vt non
 etiā inimicos diligant: p
 est reddere mala p malis:
 mediocriter malis: et medi
 adeo vt letas dederit nō
 oculū p oculū: dentem p de
 possit inuitop: vñq; et m
 vt recipiat: vñq; qd̄ fec
 et nequas: id est vñq; sed
 vñq; vñq; est: magis ad
 met inter alios hoc dicitur
 mōnē sibi exopte. Quāp
 illa dicitur: et hūmilitatē
 dunt bona p malis: ad quā
 p̄funditatem venerunt: vt
 pro bonis: Quāto peius
 interpositos transiit: Ne
 putari debet: quia nō at
 gent me interficiant: me
 bant mihi. Ideo quāp̄ m
 detrahēbāt: negantes de
 tes: q; i p̄ncipe demōn
 ma: et demōnib; vñq; vñq;
 dnis: et cetera. Quā
 illo aucterunt eos quā
 querebat. Et ideo p̄ncip
 dicit magis eos nocere q
 bunt: et per hoc animas
 eius mortalem carnem m
 vcturā leuando perem
 p̄sile: p̄ncipio vt diligere
 mib; quāp̄ an: Ego autē
 quidem dicit: quid orabit
 lius intelligit: q; pro eis ip
 enim maxime dicitur: et
 mihi: quē quali vñq; ill
 cruce ille dicit: Pater igno
 scant quid faciunt. Et quā
 neque ualeant reddere: q
 ne ualeant summo benign
 va pro malis: Qd̄ h; dicitur

solum minime reddebāt: verū etiā p illo bo-
no irrogabāt malū. **B**uo vō media q̄ dixi-
mus hominū quodāmodo esse mediorum
ita se habent: vt eorū pus quod est redde-
re bona p bonis habeant: z boni: z medio-
criter boni: vel mediocriter mali. Ideo do-
minus hoc non resp̄ndit: sed non vult in
eo solo discipulos suos pmanere quos vult
ad maiora puchere: quib⁹ dicit: Si dilexe-
ritis eos q̄ vos diligūt: id est reddideritis
bona p bonis: quā mercedē habebitis: id ē
quid magnū facietis: **P**hōne z publicani b̄
faciunt: **V**ult aut illos z hoc facere: z lōge
amplius: id est vt non solū amicos: verum
etiā inimicos diligant. **P**osterius autē qd̄
est reddere mala p malis: habent z mali vt
mediocriter mali: vel mediocrit̄ boni vsq̄
adeo vt lex eis dederit vlciscendi moduz:
oculū p oculo: dentem p dente: que si dici
potest iniustoz iusticia est: nō qz iniquū est
vt recipiat vnusquisq̄ qd̄ fecerit: alioquin
lex nequa q̄ id cōstitueret: sed qz vlciscen-
di libido vitiosa est: magisq̄ ad iudicē per-
tinet inter alios hoc discernere q̄ bonū bo-
minem sibi expetere. **Q**uapropter impij ex
illa benignitatē summitate delapsi vbi red-
dunt bona p malis: ad quātā malignitatis
p̄funditatem venerunt retribuendo mala
pro bonis: **Q**uanto precipitio tot gradus
interpositos transierūt: **N**ec parū aliquid
putari debet: quia non ait: **P**ro eo vt dili-
gerent me interficiebant me: sed detrahe-
bant mibi. **I**deo quippe interfecerūt: quia
detraherunt: negantes dei filium: z dicen-
tes: q̄ i principe demoniorū eijceret demo-
nia: z demoniū habet z insanit: quid eū au-
ditis: et cetera talia. **Q**ua detractione ab
illo auertebant eos quozū p̄uersionem ille
querebat. **E**t ideo potius hoc dixit: vt ostē-
deret magis eos nocere qui christo detra-
hant: et per hoc animas interficiūt: q̄ qui
eius mortalem carnem mox p̄sertim resur-
recturā seuiendo peremerūt. **S**ed cum di-
xisset: **P**ro eo vt diligerent me detrahebāt
mibi: quid ait: **E**go autē orabam. **N**ō
quidem dixit: quid orabat. **S**ed quid me-
lius intelligim⁹: q̄ pro eis ipsis: **C**rucifixo
enim maxime detrahebāt: quādo velut bo-
mini: quē quasi vicerant: illudebant: de q̄
cruce ille dixit: **P**ater ignosce illis: q̄a ne-
sciunt quid faciunt. **E**t quoniā in p̄fundo
malignitatis reddebant ipsi mala pro bo-
nis: ille in summo benignitatis reddebat
bona pro malis: **O**z q̄ bene intelligat etias

pro discipulis suis orasse: quod etiam ante
passionē suam dixit: ne deficeret fides eo-
rum: quādo ipse pendens in ligno: vt com-
mendaret patientiā: non ostendebat potē-
tiam inter verba detrahentū quos posset
diuina potestate delere. **S**ed nobis vtili⁹
erat q̄ patientie p̄bebat exemplū: q̄ si suos
inimicos sine dilatiōe pdendo ad hoc nos
edificaret vt impatienter festinarem⁹ de
his quos malos patimur vindicari: cū scri-
ptū sit: **M**elior ē paties q̄ fortis vir. **B**o-
cent igit nos diuina eloquia dominico ex-
emplo cū audiūmus: p eo vt diligeret me
detrahebant mibi: ego autem orabam: vt
quādo aliquos sentimus ingratos: nō solū
non reddentes bona: sed insup reddentes
mala p bonis: nos orem⁹. **E**t ipse quidē p
alijs seuientibus vel dolentibus vel in fide
piculantibus: **N**os vō etiam p nobis pri-
mitus: vt animū nostrū deo miserante atq̄
opitulante vincamus quo ferimur in vlcif-
cendi cupiditatem: cū detrabit siue p̄sen-
tibus: siue absentibus nobis. **B**einde cū
chasti patientiā recordamur: tanq̄ ip̄o ex-
citato: sicut factum est cum dormiret in na-
ui: qui p̄turbationem cordis nostri tempe-
statemq̄ trāquillat animo sedato atq̄ pla-
cato: orem⁹ etiam pro ipsis detractoribus
nostris: vt securi dicamus: **D**imitte nobis
sicut z nos dimitimus. **S**ed z ipse dimit-
tebat: qui peccatum quod ei dimitteretur
vtiq̄ non habebat. **S**equit̄ autem. **E**t
posuerūt aduersum me mala p bo-
nis: **E**t quasi quererem⁹ que mala p qui-
bus bonis: **E**t odium: inquit: pro dile-
ctione mea. **H**ic est em̄ omnis et magn⁹
reatus illorum. **N**am quid nocere potue-
runt p̄sequentes volūtate: non necessitate
morientem: **S**ed ipsum odium est crimen
maximū p̄sequētis: q̄uis sit voluntaria
pena patientis. **S**atis autem exposuit quē
admodū supra dixerit: **P**ro eo vt me dili-
gerent: quia dilectionē non vlcūq̄: sed di-
lectioni eius debebant: cū hic addidit: pro
dilectione mea. **H**anc dilectionem in euā-
gelio cōmemorat: vbi dicit: **M**ertin hierlm
quotiens volui colligere filios tuos tanq̄
gallina pullos suos s̄b alas suas: z noluiti.
Beinde que pro ipsa impietate recipiant:
incipit p̄betare: z eo modo illa dicit: tāq̄
vlciscēdi cupiditate ea optet vt fiat: cū di-
cāt futura certissima vitate: z p dei iusticiā
sup t̄l̄es digne v̄tura: quē modū futura p̄di-
cēdi velut sp̄m male optādi qd̄ā si itelligē

tes putant odiū odio: et malo aīo malū ant
mū reddi. Qm̄ reuera paucorū est dinoscē
quō placeat pena iniquorū accusatorū ini-
micitiā se saturare cupienti: et q̄longe alio
mō placeat iudici recta voluntate peccata
punienti. Ille quippe reddit malū p̄ malo:
iste aut̄ etiam cuz vindicat nō reddit malū
p̄ malo: qm̄ iustū reddit iniusto. Qd̄ autē
iustū est utiq; bonū est. Punit ergo nō de-
lectatiōe aliene miserie: qd̄ est malū p̄ ma-
lo: sed dilectiōe iusticie: qd̄ est bonū p̄ ma-
lo. Itaq; nec lumini scripturarū calūniē
ceci: opinātes q̄ deus peccata nō punit:
nec quasi malū p̄ malo reddat sibi blandi-
antur iniusti. Audiam⁹ ergo deinde qd̄ di-
uinus sermo cōterat: et in verbis quasi ma-
la optantis intelligam⁹ p̄dicta p̄betant:
et deum iusta retribuētē subleuata in eius
eternam legem mente cernam⁹. Cōsti-
tue sup̄ eum peccatorē: et diabolus
stet a dextris eius. Cū super⁹ querela
de plurib⁹ fuerit: nūc de vno loquit psalm⁹.
Superius autē dixerat: Locuti sunt aduersū
me lingua dolosa: et sermonib⁹ odij circūde-
derūt me: et expugnauerūt me gratis: p̄ eo
ut diligenter me detrahebāt mihi: ego autē
orabam: et posuerūt aduersum me mala p̄
bonis: et odium p̄ dilectiōe mea: omnia de
plurib⁹: nūc vō quid digni eēt p̄ his ini-
quitatib⁹ suis: et quid eis diuino iudicio fu-
turi sit nūcians: Cōstitue inq̄t sup̄ eū pec-
catorē: tanq; intendēs in eū qui se tradidit
talib⁹: de qualib⁹ suis inimicis loquebat su-
perius. Cum igit̄ hic Judam traditorē fm̄
scripturā actū ap̄loꝝ supplicio debito pre-
nūciet puniendū: quid est: cōstitue sup̄ eū
peccatorē: nisi eum quē sequēti versū iudi-
cat cum dicit: et diabol⁹ stet a dextris eius:
Hoc utiq; meruit ut sup̄ se habeat diabo-
lū: id est diabolo subdit⁹ sit: qui christo sub-
ditus esse noluit. Stet aut̄ a dextris eius di-
ctū est: q̄ opa diaboli p̄posuit opibus dei.
Hoc em̄ cuiq; non imerito dextrū dicit qd̄
p̄ponit: sicut sinistre dextra p̄ponit. Ideoz
de illis qui seculi hui⁹ gaudia p̄ponentes
deo: Beatū dixerunt pplm̄ cui hec sunt: re-
ctissime dictū dictū est: Dexterā eorū dex-
tera iniquitatis: Unde qd̄ dixerūt: beatus
populū cui hec sunt: os eorū locutū est va-
nitatē: qd̄ de illis supra dictū est. Cui⁹ autē
os loquit veritatē cōtra illud qd̄ dixerunt
isti: beatū populū cui hec sunt: debet etiaz
īpe dicere: qd̄ in eodē psalmo sequit̄: Bea-
tus pplm̄ cui⁹ est dñs deus īpius. Huic em̄

non diabolus est a dextris: sed dominus si-
cut alibi dicit: Prouidebā dominū in con-
spectu meo sp̄: qm̄ a dextris est mihi ne cō-
mouear. Diabol⁹ ergo stetit a dextris eius
qm̄ p̄posuit auariciā sapientie: et pecuniā sa-
luti sue: ut eum traderet a quo debuit possi-
deri: ne ab ip̄o possideret e⁹ opa ip̄e chris-
tū soluit: a quo noluit possideri. Cum iu-
dicat̄ exeat cōdemnatus. Noluit em̄
talī eē cui diceret: Intra in gaudiū domi-
ni tui: sed talis de quo dicit: Projicite illū
in tenebras exteriores. Et oratio eius
fiat in peccatū. Qm̄ nō est iusta oratio:
nisi p̄ chris-
tū: quē vēdidit imanitate pecca-
ti. Oratio autē que nō fit p̄ chris-
tū: nō solū
nō pōt delere peccatū: sed etiā ip̄a fit i pec-
catū. Qm̄ aut̄ Judas ita orare potuerit ut
oratio eius fieret in peccatū queri potest:
Credo anteq; dominum traderet: et de illo
tradēdo iam cogitaret. Nō em̄ iam ponē-
rat orare p̄ chris-
tū. Nā postea q̄ illū tradi-
dit etiq; penituit: si per chris-
tū oraret: indul-
gentiam rogaret. Si indulgentiā rogaret:
spem haberet. Si spem haberet: misericor-
diā speraret. Si misericordiā speraret: non
sibi desperatiōe collū ligaret. Prouide de
dixisset: cū iudicat̄ exeat cōdemnat⁹: ne ab
iminenti cōdemnatiōe putaret se potuisse
oratione liberare: quā didicerat cū cōdisci-
pulis suis: vbi dicit: Dimitte nobis debi-
ta nostra: sicut et nos dimittam⁹ debitorib⁹
nostris. Et oratio eius inq̄t fiat in peccatū
illi: q̄ nō fit p̄ chris-
tū quē noluit sequi: s̄ p̄
sequi. Fiant dies eius pauci. Dies
ei⁹ dicit apostolatus ei⁹: q̄ pauci fue-
rūt: qm̄ ante passionem dñi scelere ip̄ius et
morte cōsumpti sunt. Et tanq; diceret: qd̄
ergo fiet de sacratissimo numero duodena-
rio: in quo nō frustra dñs duodecim habē
p̄mos ap̄los voluit: continuo subiecit. Et
episcopatu eius accipiat alter. Tan-
q; dicens: et ip̄e pro suo merito puniatur: et
ille numerus suppleat. Qd̄ si quis quē ad-
modū factū sit scire desiderat: actus apo-
stolorū legat. Fiant filij eius orphani:
et vxor eius vidua. Utiq; mortuo
ip̄o et filij eius orphani: et vxor eius vidua
ta est. Mutantes transferant filij
eius et medicent. Mutates dictū est: in-
certi quo eant omī presidio destituti. Eij-
ciant de habitacionib⁹ suis: Expo-
suit quid sup̄ dixerit: trāsserant. Hoc autē
totum quomō vxori eius filijsq; contigerit
sequētes indicant versus. Scrutetur

ferens: omne solū
reputant aliam labor
filiū aduocare: ad
causare. Ideo loquit
filiū pupillis ei⁹.
pupilli eius sine aduoc
crimis et cogitate ei
nomine ferare: loquit
ei⁹ in ihericū: i heri
at nome eius. Ideo
rati ē: iam nō generat
quid est qd̄ deinde
motus redeat inq̄
in cōspectu dñi: et p
eius nō delect. An
reddat ei peccata em̄
Et quippe nō reddat
chris-
tū: quē nō reddat
immanis mors illorū: q̄
scriptū ē: Nā illi peccata p
Et illud qd̄ p̄ p̄betat dicitur
mea est. De eo quod oratio est
causam in filio: et alibi: De
causam meam: et anima p̄
na illi mea est: anima q̄ pecc
morat: hoc ip̄e dicit: et de
stet ad dō: nō videtur
suoz. Qd̄ ip̄e p̄ p̄betat
Dei cui p̄betat videtur
iusticiā facit: o dñe
si qd̄ dicit est: reddat
oc: ad dñm: et qui odē
odiat p̄ dicit: cum: et
nō imitatio fecit: vna
leatur: sic malus imitatio
sua: s̄ etiā cor: q̄
nātur. Ergo Judas
vocat: et dicit: ad
ta vel parentis imitatio: q̄
temur ad opone: in
tatē veniū generis: post
quitas p̄betat ei⁹ in
īpe puniet: et peccatū
ta. Nā contra dñm
p̄betat: et tunc eius
per: nō vō dō aduocant: se
rū pessima nō dicitur: in
e ipsa retribuit. Et dñm
spectu dñi. Nā e
erūt: fiant in cōspectu
tam corā dñō: semper
si posuisti iustitias n̄as
amp̄ aut̄ dic: vt sine
et in futuro scilicet.

fenerator omnē substantiā ei⁹: et diripiant alieni labores ei⁹. Non sit illi adiutor: Ad tuendā eius posteritātē dicit. Ideo sequit. Nec sit qui misereat pupillis ei⁹. Sz q̄a poliet enaz pupilli eius sine adiutore et sine tutore in erūnis et egestate tñ crescere z gen⁹ ppagationis seruare: sequit et dic. **Fiāt nati ei⁹ in iteritū: i generatōe vna deleat nomē eius.** Id ē: vt quod illo generatū ē: iam nō generet: z cito trāseat. Sed quid est qd̄ deinde ibungit. **In memoriāz redeat iniquitas patrū eius in cōspectu dñi: et peccatuz matrī eius nō deleat.** An intelligēdū est: vt reddātur ei peccata etiā parentū suozum: Et quippe nō reddātur q̄ fuerit mutat⁹ in christo: et ceperit esse nō fili⁹ iniquozū: nō imitatus mores illoz: qz et illud verissime scriptū ē: **Reddā peccata patrū in filios:** Et illud qd̄ p̄ pphetā dicitur: **Et aīa p̄ris mea est.** De eo quod dictū est: **reddā peccata patrū in filios:** et alibi: **Anima q̄ peccat ipsa moriet: z anima p̄ris mea ē: z anima filij mea est: et anima q̄ peccauerit ipsa moriet:** Hoc q̄ppe dictū ē de his qui p̄uertur ad deū: z nō imitatur mala parentū suoz. Qd̄ ipse p̄ pphetā euidenter ostēdit: **Bicit enī parētū iniquitates eis nō obesse q̄ iusticiā faciēdo dissimiles fuerit.** Illud autē qd̄ dictū est: **reddā peccata patrū in filios:** ad dītū ē: qui oderāt me: hoc est sic me oderāt parētes eoz: vt quēadmodū bonorū imitatio fecit: vt etiā pp̄na peccata deleātur: sic maloz imitatio faciat vt nō solū sua: s̄ etiā eoz quos imitari sūt merita sortiantur. Si ergo Judas teneret illud ad qd̄ vocatus est: nullomō ad eū: vel sua p̄terita vel parentū iniquitas p̄tineret. Sz qz nō tenuit adoptionē in familia dei: sed iniquitatē vetusti generis poti⁹ elegit: redijt iniquitas patrū ei⁹ in cōspectu dñi: vt i eo etiā ipse puniret z peccatū nr̄is eius nō deleret. **Fiāt contra dñm semp: Id est pater eius z mater eius fiāt p̄tra dñm semp: nō vt dño aduersent: sed vt merita eorū pessima nō obliuiscat in isto dñs cū illi z ipsa retribuet.** Cōtra dñm enī dixit: in cōspectu dñi. Hāc z alij interpretes sic trāstulerūt: fiant in cōspectu dñi semp: alij vero fiant corā dño semp: sicut alibi dictum est: **Et posuisti iniquitates nr̄as in cōspectu tuo.** Semp autē dic: vt sine remissōe sit tñ illd̄ scelus: z hic: z in futuro seclō. **Dispere**

at de terra mēoria eoz. **Patris scz et matris eius.** Memoriā dicit eoz: que i pagine generationis custodit. Hāc p̄phetavit d̄ terra periturā: qz z ipse Judas z filij ei⁹ q̄ erāt tāq̄ memoria patrū: z matrī ei⁹ sine successiōe plis: sicut sup̄ius dictū est in breuitate vni⁹ generatiōis extincti sunt. Bicit aliquis. Etiā ne hoc ad penā Jude p̄tinere credēdū est qz p̄ ei⁹ mortē ad medicitatē vxoz eius et filij puenerūt z trāslati sūt: eieci d̄ habitationibus suis: scrutante feneratorē oēm substantiā eius: z diripiētib⁹ alienis oēs labores ei⁹: nemine adiuuāte: nec misereante pupillis eius: et qz cito sūt sine posteris mortui: Nunquid etiā de his que in suis post mortē cuiusq̄ p̄tingūt vllos mortuos tangit dolor: Aut bec saltē scire putādi sūt: quoz sensus alibi est p̄ meritis: seu bene seu male: Cui respondeo magnā quidē esse questionē: nec in p̄sentia differendā: q̄ sit opis pluxioris: vtrū vel quaten⁹ vel quō ea que circa nos agūt nouerint spūs mortuoz: Clertū qd̄ breuiter dici pōt: si nulla illis esset cura de nobis: nō diceret dñs dixisse illū diuitē q̄ tormēta apud iseros patiebat: **Habeo ibi quinq̄ fr̄es: ne z ipsi veniāt in locum hūc tormentorū.** Sed quōlibet intelligant qui hoc aliter intelligere conant: z quia fatenduz est: nō esse cōsequēs: vt si sciūt mortui suos viuere: quia nec in locis penarū eos vidēt: vbi diues ille erat: nec in requie teatoruz: vbi Lazarū z Abraam: Quis longe agnoscebat: ideo eos etiā illa que circa eorū caros agūt: v̄ letaȳ tristia scire: necesse sit. Hoc dico paucos eē ei⁹ animi hoies post mortē suam qd̄ suis boni malive p̄tingat: saltē dū viuūt negligāt: atq̄ oīno contemnāt: multos autē qd̄ indicat etiā tāta cura cōmendāde vltime volūtatis: z qualiū cunq̄ testamētoz sat̄ agere: vt cū defuncti fuerit suis bene sit. **Per mansionē vero posteritatē sue: p̄ successiōes generationuz soli se laudabiliter sp̄nūt qui seipos absidūt p̄pter regnū celozū: z filios suos s̄ facere cupiūt: v̄ exoptāt: vel martyrio coronari: ita vt nullus eoz in terra remaneat: ceteri autē oēs aut pene oēs felices volūt suos esse in hac vita post mortē suaz: z suū genus interire nolūt.** Quapropter qd̄ Jude tā ifelicif mortuo ita vxoz ei⁹ vidua z filij ei⁹ orphani remāserūt: vt feneratorē scrutante oēm substantiā eius: z diripiētib⁹ alienis labores eius: de suis habitationib⁹

Alia lra. t et.

efficeretur: nec aliquē pupilli ei⁹ miserantē inuenirēt: et in vna generatiōe sine posterl interirent: si hec sentiūt mortui: cumul⁹ malozū est: si hec nō sentiūt: fornicudo viuozū ē. Si autē mouet quō potuerit habere substātiā quā fenerator scrutaret: alieniq; diriperent: qñ ism cū alijs vndecim dñm sequebatur: credat eū oīa que habebat ita dimisisse filijs et vxori: vt nō inde sinceriter vel pseuerāter viculū cupiditatē abruperit: q̄ etiā si ea velut vēdere videret distribuēdo paupibus: pfecto faceret qd Ananias p⁹ dñi ascensionem. Neq; enī metueret ne b dñs diuitate agnosceret: quē falli putabat: qñ ea que mittebant de oculis aufererat.

Alia expositio supradictoz

Ed iam videam⁹ si possum⁹ q̄tū dñs adiuuat: quō ista pueire possint etiā i pplm iudeoz: cui⁹ iumicitie cōtra dñm p̄tinaci odio pmāserūt: cui⁹ ppli dixim⁹ Judā in figura gessisse psonā: sicut ecclesie gessit ap̄l̄s Petrus. **C**onstituē sup eū pctozē: et diabol⁹ stet a dextris ei⁹. Quēadmodū i Juda: sic i isto pplō intelligēdū ē: q̄ repulso a se christo fact⁹ est subdit⁹ diabolo: cui⁹ p̄suasiones in oibus prauis et frenis cupiditatib⁹ p̄posuit eterne salutē. **C**ū iudicat exeat cōdemnat⁹: Quia in neq̄cia et i infidelitate p̄sistens thesaurizat sibi iraz in die ire et reuelationis iusti iudicij dei: qui reddet vnicuiq; scdm opa ei⁹. **E**t oratio eius fiat in pctm. Quia nō sit p mediatorē dei et hoim: hoim Iesū christū et sacerdotem magnū in eternū fm ordinē melchisedech. **F**iat dies ei⁹ pauci: Scdm regnū accipiēdū ē iudeoz: qz nō diu p ea pseueravit regnū iudeoz. **E**t epātū ei⁹ accipiat alter. Ip̄m dñm christuz nō in cōgruēter itelligi existio epātū ppli iudeoz: qz de tribu iuda fact⁹ ē scdm carnē. Et ap̄l̄s ait: **D**ico enī christū mīstrū fuisse cū cūcisiōis p̄pter veritatē dei ad cōfirmandas p̄missiones patrū. Et ip̄e ait: **N**ō sum missus nisi ad oues q̄ pierūt domus isrl: qz illis exhibuit in carne p̄fetiā: Et magi q̄ ab oriēte venērūt hoc dixerūt: **U**bi ē q̄ nat⁹ est rex iudeoz: et hoc in titulo scriptū erat sup crucifixū. **U**n̄ illud mutare volētib⁹: nō frustra respondit Pilatus: **Q**d scripsi scripsi. **H**ic ergo epātū ppli iudeoz: id est dominū christū: accepit alter: id ē pplus gēnū. **F**iat filij eius orphāi: **B**e q̄b⁹ dicit: **F**ilij autē regni eijciēt in tenebras ex-

teriores. Facti sūt autē orphani amisso ip̄o regno: quasi p̄se pdito: q̄z et deū patrem bene intelligūt amisisse. **Q**ui enī filiū non habet: ait veritas: nec prēm hēt. **E**t vxor eius vidua. **V**xor regni plebs intelligi p̄t: cui subdite reges dñant. **Q**uidā vero facta est amisso ip̄o regno. **M**utantes transferātur filij eius et medicent: **M**utauerūt piculis: vrguentibus hostib⁹: translati sūt: debellati filij regni iudeoz. **Q**uid est autē mendicare: nisi ad hoim misericordiā viuere: sicut viuisit sub eaz gentiū regib⁹ in quas translati sūt: **E**ijciant de habitatiōib⁹ suis: **I**ta factus est. **S**crutet fenerator oēm substātiā eius: **I**d est populi ei⁹. **U**bi nihil melius intelligi: q̄ debita eozū non dimittant. **Q**uia in solo christo dimittunt que respuerūt: qui etiā dicere docuit: **D**imite nobis debita nostra: sicut et nos dimittim⁹ debitoribus nostris. **O**ēm autē substātiā eius dictū est: oēm vitā eius: vt ei nulla debita: id est nulla pctā donetur. **E**t diripiant alieni labores ei⁹. **D**iabol⁹ et angeli eius: quia nō thesaurizant in celo qui nō hnt christū. **N**ō sit illi adiutor: **Q**uis adiutor est ei cui christ⁹ nō est: **N**ec sit q̄ misereat pupillē ei⁹. **Q**ui p̄se pdito: id ē regno sic fmāsef: aut amisso deo cui⁹ filium p̄secuti sunt et oderūt: nō est qui eoz misereat: nō ad tpalem vitā sumendā vel sustentandam: sed ad verā vitā: id est eternā. **F**iat nati eius in interitū: **U**ncq; in interitū sepiternū. **I**n generatiōe vna deleat nomē ei⁹. **Q**uia generati sūt: nō r̄generati: ideo i vna generatiōe delētur. **N**ā in altera: id ē in regeneratiōe si eā cōgnosceret et teneret: non delerentur. **I**n memoriā redeat iniquitas patrū eius in cōspectu dñi. **E**t reddat eidem pplō dñs pseuerāt in malicia etiā patrū ei⁹ iniquitatē. **S**ic enī eis dicit: **T**estimoniū estis vobismetipis: qz filij estis eoz qui p̄phetas occiderūt: **E**t paulopost ait. **U**t veiat sup vos oīs sāguis iust⁹ q̄ effus⁹ ē sup terrā: a sāguie Abel iusti vsq; ad sanguinem Zacharie filij Barachie. **E**t peccatū mris ei⁹ nō deleat. **P**eccatū hierlm q̄ seruit cū filijs suis: q̄ infectū p̄phetas: et lapidat missos ad se. **F**iant contra dñm semp: **I**niquitas et peccatū eoz: id est vt a cōspectu dñi nō aboleant: deo in eternū vindicāte. **E**t dispeat de terra memoriā eoz. **T**erra dei: ager dei

de agere coram...
mēta cor: qua dicit
p̄pter in dēuā...
nō est recordat⁹...
p̄p̄s. **F**acere mīsericordiā
p̄p̄s accipit qd aut nō
si cōmū occidit: salu
e facere mīsericordiā
p̄seuerātime p̄secut⁹
p̄secut⁹ est hoim in
p̄p̄s qd accipi de
natus dñs paup fieri
i paupitate nos dicitur
q̄ intelligat: nisi forte
māntane: di mīsericordiā
nō ē sed qd loquit qd a
te nō dicit ē in cōsp̄tū
p̄secutus est nō inuēni
p̄secut⁹ est hoim in op̄e et
atq; in. **E**xpositio ad
te. **I**d est in mōnitione. **P**a
de interitū. **C**ōp̄tū autē
in dñi: nō in mōnitione p̄p̄s in
tū. **S**ic de illa dicit: **D**e
leat ap̄l̄s p̄p̄s dñi dicitur
cōp̄tū occidit dñm. **Q**u
benignū. **P**er dñm nō
mētā et baptizet vultu
dñi. **I**esu dicit: et nō
vultū. **S**ed qñ ad dñm
cui⁹ in ligno mēbra hnt
nō est recordat⁹ faciem
leat⁹ est hoim in op̄e et
mōnitione sicut dicitur
net ad ip̄a op̄a mōnitione
mōnitione mētā sicut dicitur
cōp̄tū corde mōnitione
cōp̄tū sed in mōnitione
p̄secutus sunt vt cōp̄tū
carēret et Saul cōfitem
p̄bani. **C**ōp̄tū corde
mōnitione de illis erat q̄ cōp̄tū
Saul recordat⁹ est facie
quā mētā rapit et respice
ipse cōp̄tū corde: vt etiā in
in op̄e volūntate mōnitione
de. **H**oc dicitur dicitur in
cōp̄tū corde p̄secutus qu
p̄secut⁹. **I**n op̄e dicitur
cōp̄tū in mōnitione sicut dicitur
sc̄p̄tū audiat de celo: **E**
mōnitione: et fact⁹ cōp̄tū
mōnitione illa facie et cōp̄tū
mōnitione qui p̄p̄s. **E**t dicit

est: ager dei ecclesia dei ē: Be qua terra perijt meoria eoz: quia cū essēt rami naturales: propter infidelitatē fracti sūt. Pro eo qd nō est recordat⁹: Vel ille iudas vel ipe ppls. Facere misericordiā. Sed meli⁹ de ppls accipit qd ait non est recordat⁹. Nā si christū occidit: saltē recordaret pēitēdo: z faceret misericordiā super mēbra eius q̄ pseuerantissime persecut⁹ ē: Jō dic. **Quia persecut⁹ est hoīem inopē z medicū:** Pōt qdē accipi de Juda: qz nō ē dedignatus dñs paup fieri cuz diues esset: vt illi⁹ paup tate nos ditaremur. Ad medicū aut quō intelligā: nisi forte qz dixit mulieri samaritane: da mihi bibē. Et i cruce ait: Sitio: Sed qd sequit quō accipiat i ipō capite nro: id ē sui corpis saluatore quē Judas persecutus est: nō inuenio. Cū enī dixisset: z persecut⁹ est hoīem inopē et medicū: adiecit atqz ait. **Et p̄punctū corde mortificare.** Id est vt mortificaret. Nāz qdā etiā sic sūt interpretati: Cōpunctos aut corde nō solent dici: nisi stimulis pctōz in dolere penitendi. Sic de illis dictū est: Qui cū audissent aplos post dñi ascēsiōnē: p̄puncti sūt corde: q̄ occiderāt dñm. Quos allocut⁹ ē beatissim⁹ Petri⁹ dicēs inf alia. Agite penitentiā z baptizet vnusquisqz vrm in noīe dñi Jesu christi: et dimittent vobis pctā vestra. Sed qm idē ipi mēbra ei⁹ facti sunt cui⁹ in ligno mēbra fixerūt: ppls indeoz nō est recordat⁹ facere misericordiā. Persecut⁹ est hoīem inopem z mendicū: sed in mēbris suis: de quib⁹ dicitur qd attinet ad ipa opa misericordie: Quā vni ex minimis meis nō fecistis: mihi nō fecistis. Et cōpunctū corde mortificare: plane p̄punctū corde: sed in mēbris suis. De his autē qui persecuti sunt vt cōpunctuz corde mortificaret: erat z Saul⁹ cōsentēs in necē Stephani. Cōpuncti corde: qz et ipe Stephanus de illis erat q̄ cōpuncti sūt corde. Sed Saul⁹ recordat⁹ est facere misericordiā: z qui mane rapiebat: vespe diuisit escas. Et ipe cōpunct⁹ corde: vt etiā in illo ipi p̄p̄q̄rēt inopem volētes mortificare cōpunctū corde. Hoc q̄ppe oderant in Paulo aplo: qz cōpunct⁹ corde p̄dicabat quē fuerat: ante persecut⁹. Inopē q̄ppe z medicū et cōpunctū corde in mēbris suis: et ipe vt mortificaret p̄sequens audiuit de celo: Saule saule qd me p̄p̄q̄ris: et fact⁹ cōpunctus corde: cepit talia pati q̄lia faciebat cōpunct⁹ corde. Be inde sequit psalm⁹. **Et dilexit male-**

dictionē z veiet ei: Quis z Judas maledictionē dilexerit: z furādo de oculis z dñm vendendo atqz tradendo: tñ aptius ppls ille dilexit maledictionē qm dixit: Bāguis ei⁹ sup nos et sup filios nostros. Et noluit benedictionē z elōgabitur ab eo. Et Judas qdēz qz christū noluit i quo est eterna benedictio: sed apti⁹ noluit bñdictionē ppls iudeoz: cui dixit ille illumiat⁹ a dño: Nūqd z vos vultis discipuli ei⁹ fieri? Et noluit bñdictionē: z p̄ maledictio bñit z respōdit: Tu sis discipul⁹ ei⁹: longe facta est ab eo bñdictio qz trāsitiū fecit ad gētes. **Et induit maledictionē sic vestimētū:** Siue Judas: siue ille ppls. **Et intravit sic aqua i interiora ei⁹.** Ergo z foris z int⁹. Foris sicut vestimētū: intus sic aqua: qm in eius incidit iudiciū q̄ pōt z corpus z aiāz occidere in gebennā: Corpus foris: aiāz intus. **Et sicut oleū in ossibus eius.** Quidit eū cū delectatiōe male facere: cōpare sibi maledictionē: hoc est penā eternā: qz bñdictio vita eterna est. Adodo q̄ppe malefacta delectat: sic aqua i interiora eius: et sicut oleū in ossib⁹ eius. Sed iō maledictio vocat⁹: qz talibus deus tormēta p̄dixit. Tanqz in ossib⁹ autē oleū est maledictio: cū hoīes inde fortes se putāt: quia licet eis mala tāqz impune cōmittē. **Sicut ei sicut vestimētū quo opitur:** Cū sup⁹ iam dixerat de vestimēto: quid ē qd repetit? An qz dixerat induit maledictionē sicut vestimētū: differt ab eo vestimēto qd nō induit sed operit? Induitur enī quisqz tunica: operit pallio. Et qd est hoc: nisi etiā in cōspectu hoīm de iniquitate gloriari? **Et sicut zona: inqt: qua semp p̄cingitur:** Adaxie hoīes ideo p̄cinguntur: vt ad opādum sint aptiores: ne vestis sinibus p̄pediāt. Ergo maledictionē se p̄cingit: q̄ malū nō repētini: sed dispositū aggredit⁹: z ita discit malū facere vt sepatus sit. **Uti z hic ait: Et sicut zona qua semp p̄cingit:** **Hoc op⁹ eoz qui detrahunt mihi apud dñm:** Non dixit merces eozū: sed opus eozū. **Adifestā ē enī q̄ indumēto z optorio z aqua z oleo z zona ipa opa describat:** q̄bus eterna maledictio cōpat. Non ergo ē vn⁹ Judas: sed multi: de quib⁹ dicit: **Hoc opus eoz qui detrahūt mihi apud dñm:** Quāqz et plurali numer⁹ poni potuit p̄ nūero singulari: sic Herode mortuo dictū ē ab āgelo: **Adortui sūt qui querebāt aiām pueri:** Sed qui

magis detrahūt christo apud dñm: nisi illi qui ipis verbis dñi detrahūt: dicētes non esse ipsum: quē lex dñi et pphē pñūciarūt: **Et qui loquūtur: inq̄t: mala aduersus aīaz meā.** Negādo eū cuz voluisset potuisse r̄surgere cū dicat: **Potestātē hēo ponēdi aīam meā: et potestātē habeo iterū sumēdi eā.** **Et tu dñe dñe fac mecū: Quidā** s̄baudiēdā putauēnt misericordiā: quidā vero et addidēnt. S̄ emēdatiores codices sic hñt. **Et tu dñe dñe fac mecū** **Propter nomē tuū:** Uñ sensus altior nō ē p̄mittēdus: ita dixisse filiū p̄ri: fac me cū: q̄a eadē sūt opa p̄ris et filij: Ubi etiā misericordiāz intelligam⁹. Seq̄t enī. **Quia suavis ē misericordia tua.** Et ipam q̄ nō dixit: fac in me: vel fac sup me: v̄t aliquid h̄mōi: sed ait: fac mecū: bene intelligim⁹ et p̄rem et filiū simul facere misericordiam in vasa misericordie. **Pōt** hoc etiā sic itelligi: fac mecū: id ē adiua me. Qd̄ in q̄tidiana loquēdi p̄suetudie h̄mō: cum de aliqua re que p̄tibus n̄ris est: dicim⁹ nobiscū facit. **Pater** q̄ppe adiuaat filium in quantū deus hoīem p̄pter formā serui: cui hōi de⁹ et cui i forma hui etiā dñs ē p̄. **Nā** in forma dei fili⁹ adiutorio nō indiget. **Equalit̄** enī cū p̄re oīpotens est: ex quo et ipse adiutor est hoīs. **Sicut** enī pater suscitāt mortuos et viuificat: sic et fili⁹ quos vult viuificat. **Nec** aliud p̄r: aliud fili⁹: aut alif p̄r aut alif filius: q̄ et eadē facit et filif facit. **Uñ** inquantū homo est fili⁹ dei: deus suscitauit illū a mortuis: hoc est pater: cui dicit in psalmis: **Suscita me et reddaz illis: In quantū aut̄ deus est: etiā ipse se suscitauit: p̄pter qd̄ dicit: Soluite tēplū hoc et in triduo suscitabo illud.** **Quod** etiā hic significauit: siq̄s diligēter intēdat. **Scrutari** enī iussit scripturas q̄ testimoniū p̄hibēt de illo: nō in sup̄ficie p̄transiri. **Non** enī tantūmō ait: tu dñe dñe fac mecū: s̄ ait: et tu. **Quid** est et tu: nisi q̄ ego et tu: **Qd̄** aut̄ nō semel dñe s̄ repetēs ait: dñe dñe: habz i hoc orātis affectū: sicuti ē: deus de⁹ meus. **Quod** vero cū dixisset: fac mecū: addidit p̄pter nomē tuū: grām cōmendauit. **Nullis** enī opm̄ meritis precedentibus in tantā celsitudine subuecta ē hūana natura: vt totū simul verbū et caro: hoc est deus et homo: vnigenit⁹ fili⁹ dei diceret. **Hoc** aut̄ factū ē vt ab illo q̄ creauerat p̄ id qd̄ nō pierat id qd̄ pierat q̄reret: **Uñ** et h̄ seq̄t: q̄ suavis est misericordia tua: **Libera me q̄ ege**

nus et paup̄ ego sum: Egestas et paup̄tas: infirmitas est: ex qua crucifixus est. **Et cor meū cōturbatus ē intra me.** **Hoc** ad illud refert qd̄ ait p̄p̄quāte passiōne: **Tristis** ē aīa mea vsq̄ ad mortē. **Si** cut vmbra cū decliat ablat⁹ sū: **Hoc** ipsam mortē significauit: **Sicut** enī ex vmbra declinante fit nox: sic ex mortali carne fit mors. **Et excussus** sūz sic locuste. **Hoc** iam in mēbris eius: hoc est fidelibus eius conueniētius intelligi existio. **Quod** vt aliquanto apti⁹ poneret: maluit dicere: sicut locuste: q̄ sicut locusta: **Quis** et nūero singulari possēt accipi etiā mltē: sic illud est: **Dixit** et venit locusta. **Sed** eēt obscurius. **Excussi** sunt ergo: id est fugati a p̄secutoribus fideles ei⁹: **Quoz** vel multitudine significari voluit noīe locustaruz: vel q̄ trāsiliēt de loco i locū. **Genua** mea infirmata sunt a ieiunio: **Legim⁹** dominū christū q̄dragita diez habuisse ieiuniū. **S̄** tātū ne valuit in eo illa media: vt genua ei⁹ infirmarēt: **An** et hoc in mēbris eius: hoc est in s̄ctis eius: aptius intelligitur. **Et caro** mea imutata est p̄pter oleū. **P̄** p̄pter grām sp̄ūale. **Uñ** et chust⁹ appellat a chusmate: chusma aut̄ vinctio est. **Caro** aut̄ p̄pter oleū nō in deten⁹ s̄ in melius imutata est: hoc ē a mortis ptumelia in gl̄iaz imortalitatē exurgēs. **Cū** itaq̄ dixisset: **genua** mea infirmata sūt a ieiunio: vbi significatū eēt arbitroz eos q̄ in mēbris eius fortes videbāt: tāq̄ p̄ntia panis quo sustentabāt abstracta in ei⁹ passiōe defecisse vsq̄ ad negationē: q̄ apparuit i p̄etro: tāq̄ ad eos p̄firmādos: ne succubēdo p̄it⁹ caderēt: et caro mea inq̄t imutata ē p̄pter oleū: vt eos a mea morte deficiētes mea resurrectione firmarēt: et misso sp̄ū sancto vngerē: q̄ non ad eos vēisset nisi ego abijisset. **Hoc** enī dixerat: **Nō** pōt ille vēire nisi ego abiero: et euāgelista dicit: **Nō** dū erat sp̄ūs dat⁹ q̄ **Jesus** nō dū fuerat gl̄ificat⁹: **Nō** dū erat imutata caro eius: **Sive** aut̄ p̄ aquaz p̄pter ablutionē vel irrigationē: sive p̄ oleū p̄pter exultationē et inflātionē caritatē significetur sp̄ū sanct⁹: nō ideo est a seipō diuersus: q̄ signa diuersa sūt. **Adultū** enī diuersa sūt etiā leo et agnus: et tñ vtroq̄ significat⁹ ē chust⁹: **Leo** p̄pter aliud: **Agnus** p̄pter aliud: nō tñ ali⁹: **Quia** nec fortis ē agn⁹: nec innocēs leo: **chust⁹** aut̄ et innocēs vt agnus: et fortis vt leo. **Sicut** aut̄ apud **Isaiā** ipse **Jesus** chustus: **Spiritus**

domini legi meo: p̄
 facit sum oppo
 eius: Quomodo enī
 nro legastat⁹ p̄
 derunt me: mouer
 Quia voluit p̄cedē
 re: sicut q̄i g
 nō vult q̄i ē caro
 me dñe de⁹ meus: i
 misericordiā tua. **H**
 itad ē et ad caput
 p̄pter formā serui: ad
 seruos. **Potuit** enī et i
 uia me et saluū me fac
 vnt: qd̄ me p̄cipue: **H**
 misericordiā tuā: grām
 tuā nō et opm̄ deo. **H**
 manus tua: hoc ē tu
 De hoc dicit Isaiā: p̄ quō
 uis: **Quia** in eis in quō
 mouit⁹ in eius illud nō cap
 mā v̄t qui in ei⁹ polleat credi
 ita quōlibet dicit corpus d
 quomō habeat deus manū. **H**
 ce: manū: nō d̄ et ip̄s
 natura: **Quomō** ergo hoc d
 q̄ man⁹ tua docuit dñe
 telligam⁹: mag manū dei et
 alibi d̄: **Et** v̄t d̄ d̄
 de manus et erat et hoc
 pio erat verbū: et verbū car
 erat sine tempore: sicut manū
 nec tenie d̄ d̄: sicut car
 dicent illi et tu benedice
 ergo et salū maledictio: h̄c
 tum v̄t manū: quomō
 aut̄ cū b̄ d̄: sicut q̄ v̄t
 gūt in me cōfūm̄: h̄c
 ganū aliquid se aduerse
 tranf. **Sed** cuz ex altamē
 et esse ceperit sup̄ omne
 confidetur. **Seruus**
 b̄tur. **Sive** in detra p̄
 bus suscitandus et m̄
 spe: et post t̄p̄m: meo in e
 duant qui v̄t ab̄t m̄
 Id est p̄ d̄: eos v̄t m̄
 p̄t et in bono accipit: con
 opiantur sicut d̄ d̄
 ita. **Diplos** duplex p̄
 sic interpretat sūt illi v̄t
 illi duplex cōfūsiōe sua.
 d̄ d̄ et un⁹ et f̄ d̄ d̄
 d̄ d̄ d̄. **Cōfūsiō**

domini sup me: eo qd vixit me. **E**t ego
 factus sum opprobrium illis: Per mor-
 crucis: Christus enim nos redemit de male-
 dicto legis: factus pro nobis maledictus. **V**i-
 derunt me et moverunt capita sua.
 Quia viderunt repeditisse: et non vident resur-
 rexisse: vident quoniam genua eius sunt infirmata:
 non vident quoniam est caro imutata. **A**d iuu-
 a me dñe deus meus: saluum me fac: sicut
 misericordiam tuam. Hoc ad totum referri po-
 test: id est et ad caput et ad corpus. Ad caput
 propter formam serui: ad corpus propter ipsos
 seruos. Potuit enim et in eis dicere deo: ad-
 iuuua me et saluum me fac: in quibus Saulo
 dixit: quid me persequeris? Quod autem addidit sicut
 misericordiam tuam: gratuita gratia commemoratur:
 non ex operum debito. **E**t sciatur quia
 manus tua hec: et tu dñe fecisti eam.
 De his dixit sciatur: pro quibus seueritibus et ora-
 uit: Quia in eis in quibus factus est opprobrium
 mouentibus in eius illusionem capita sua: erant
 etiam hi qui in eis postea crediderunt: Discant
 autem qui formam humani corporis deo tribuunt:
 quomodo habeat deus manum. Si enim quod fa-
 cit: manufacit: nunquid et ipsa manus sua ma-
 nu facit? Quomodo ergo hic dictum est: et sciatur
 quod manus tua hec: et tu dñe fecisti eam? In-
 telligam versus manus dei esse christum: **V**bi
 alibi dicitur: Et brachium domini cui reuelatum est.
 Hec manus et erat et fecit eam: quia in princi-
 pio erat verbum: et verbum caro factum est. Et
 erat sine tempore secundum diuinitatem: et factus est
 ei ex semine dauid secundum carnem. **M**ale-
 dicent illi et tu benedices: Vanas est
 ergo et falsa maledictio filiorum hominum dilige-
 tium vanitatem et querentium mendacium: **B**e-
 nedi autem cum benedicit facit quod dicit. **Q**ui in sur-
 gunt in me confundantur. Et enim in sur-
 gant aliquid se aduersus me perficere arbi-
 trantur. Sed cum exaltatus fuero super celos:
 et esse ceperit super omnem terram gloria mea:
 confundentur. **S**eruus autem tuus leta-
 bitur. Sive in dextris patris: sive in mem-
 bris suis letantibus et inter temptationes in
 spe: et post temptationes in eternum. **I**n-
 duant qui detrahunt mihi pudorem:
 Id est pudeat eos detraxisse mihi. Sed hoc
 potest et in bono accipi: dum corriguntur. **E**t
 opiantur sicut diploide confusione
 sua. Diplois duplex pallium est. Nam quidam eni-
 am sic interpretati sunt istum versum. Et opiant sic
 pallium duplex confusione sua. **I**ntelligit autem
 confundantur et inter et foras: id est et coram domino
 et coram hominibus. **C**onfitebor domino mi-

nis in ore meo. **N**imis dici solet in co-
 suetudine sermonis latini: quod plus est quam de-
 bet. **L**ui contrarium est parum: quod minus est quam de-
 bet. **S**ed minus grece. $\alpha\gamma\alpha\pi$. dicitur. **I**ste autem ver-
 sus non habet. $\alpha\gamma\alpha\pi$. sed hebet. $\sigma\phi\omicron\delta\pi\epsilon\tau$.
Quod quidam nostri sic interpretati sunt: ut pro
 eo poneretur aliquis nimis: aliquis valde. **S**ed
 si nimis pro eo quod est valde intelligitur: potest et
 in laude poni. **N**am et ista confessio laudem sig-
 nificat. **I**ta enim sequitur. **E**t in medio mul-
 torum laudabo eum. **V**icit etiam et in alio
 psalmo: **I**n medio ecclesie cantabo te. **S**ed cum
 ipsa cantat ecclesia quod corpus est christi: quod in me-
 dio ecclesie cantat ecclesia? **I**ta et hic multi cum
 sint membra christi: sicut ipsi laudant: ille lau-
 dat: quia membra sunt eius: quod in medio multorum
 laudat: quoniam ipsis multis laudantibus dicit ipse
 laudare. **A**n ideo laudat in medio multorum:
 quia cum ecclesia sua est hic versus in consumatio-
 nem seculi: ut quod ait in medio multorum: hoc
 accipiamus quod ab eis de multis honoratur. **I**n
 medio quippe esse dicitur: cui honor precipue exhibe-
 tur. **S**i autem cor est tanquam hominis medium: nihil
 melius intelligitur dictum quam in cordibus multorum
 laudabo eum. **H**abitat enim christus pro fide in
 cordibus nostris: et ideo ait: in ore meo: id est
 in ore corporis mei: quod est ecclesia. **C**orde enim
 credit ad iusticiam: ore autem confessio fit ad sa-
 lutem. **Q**ui assistit a dextris pauperis.
Be Juda dictum erat: et diabolus stetit a
 dextris eius: quia suas diuitias augere voluit
 christo vendito: **H**ic autem dominus assistit a dex-
 tris pauperis: ut diuitie pauperis sint ipse dominus.
Assistit quippe a dextris pauperis: non ut ei mul-
 tiplicaret annos vite quoniam finiende: neque ut
 eius augetur pecunia: aut eum faceret cor-
 poris viribus fortis: vel ad tempus incolumem.
Sed ut saluam faceret: inquit: a persecuten-
 tibus animam meam. **S**aluam fit autem a perse-
 quentibus anima: si non eis consentiat ad malum.
Nam eis autem consentit cum assistit dominus a dextris
 pauperis: ne ipsa paupertate: id est infirmitate
 succubatur. **H**oc adiutorium prestitum est corpori
 christi in sanctis martyribus omnibus.

Alia lra. Quia.

Explicit Tract. de ps. CVIII. Incipit Tract. de ps. CIX.

Prefatio.

Quanti dominus donat: quod nos mistros
 constituit verbi et sacramenti sui ser-
 uire vobis: in adipe misericordie
 sue suscepimus psalmum istum quem modo cantauimus:
 breuiter nunciorum verborum: magni pon-
 dere sententiarum: adiuuante illo qui vos fecit
 intetos: ut et nos faciat idoneos sic ut pos-